

"NOK LAPTA" Budapest
1968

NÉGY ORSZÁG VIHARAIBAN

KÖNYV
BEBRITS LAJOS
ÉLETÉRŐL

Kékesdi Gyula

Négy ország viharaiban

Kékesdi Gyula ezt a könyvet nemcsak Bebrits Lajosról, hanem Bebrits Lajos helyett is írta — úgy is mondhatnánk: a négy ország viharaiban helytálló forradalmár, a politikus és agitátor, újságíró és irodalmár Bebrits Lajos, a Baross Gábor óta legnagyobb magyar vasutas önéletrajzát írta meg. Amire a cím utal, a négy színhely — Románia, Amerika, a Szovjetunió és Magyarország —, amelyen az egykori m. kir. vasúti tiszt életútja színes, kalandos filmként lepergett és egy nem mindennapi karrierjévé terebélyesedett, érezhetően szétfeszítli egy 400 oldalas kötet kereteit. A könyv csupán epizódokat, feltehető és reprodukálható részeket ragadhatott ki a családlatosan gazdag egészéből, amit teljesebben egyedül csak az írhattott volna meg — aki nem írta meg: maga Bebrits Lajos. A magyar munkásmozgalom kiemelkedő harcosának nagyszerű és jellegzetesen egyedi alakja áll össze mégis ezekből az epizódokból azok előtt, akik találkoztak vele életében, de megélevenedik azok számára is, akik nem ismerték személyesen — s ez a könyv legfőbb érdeme.

Recenzióba talán szokatlan emlékidéző, szubjektív elemet bevinni — de ha az emlék intenzitása követeli, nehéz kitérni előle. Van a könyvben egy megszólalásig élethű fénykép, amit a szemtanú nem szemlélhet elfogódottság nélkül. A képalírás szükségesül, csupán ennyi: »Válasz a parlamenti interpellációkra, 1956/ban«. A kép ennél jóval többet mond el: a mosolygó miniszter jellegzetes gesztusával érvel — s az ülésterem hahótázik. Ugye, ez is csupán egyike a sok epizódnak. De e sorok írója jelen volt, amikor a közlekedés- és postaügyi miniszter ríposztjai könnyesre kacagtatták a t. Házat, s benne az

akkori élmény emléke eleven valóságában idézi meg a nagytehetségű és robbanó aktivitású embert, aki nemcsak derűt fakasztani, hanem hidakat helyreállítani, utakat építeni, vasutat és postát újjászervezni is tudott. Akiről legendák és anekdoták százait szőtték a vasutasok, mert atyjukként szerették, mert közöttük élt. Nem volt nyugta a miniszteri bársonyszékben, lévén a világvándor Bebrits Lajos idehaza is országjáró vándor, aki kivételes szaktudását, elméleti felkészültségét a gyakorlati munka sikerében, a mindennapi alkotásban élte ki.

Kékesdi Gyula könyve méltó emléket állít Bebrits Lajosnak. Túlzásoktól mentesen fest reális portrét, hőst nem heroizálja, eredeti emberi mivoltában mutatja meg a történelem dübörgésében, hivatása és családja körében egyaránt. Irói eszközeinek keresetlensége ellenére — vagy éppen azért — világosan érzékelteti, hogy Bebrits Lajos a párt klasszikus harcosainak abból a vonulatából való, melynek példaként ragyogó sorát, sajnos, vas törvénytöréssel ritkítják az egymásra rakódó évek.

Bár az életrajzíró elismerésre méltóan értékes munkát végzett, mégsem szabadulhatunk a visszalopakodó gondolattól: sajnálatos és fájdalmas veszteség, hogy Bebrits Lajos élettörténete nem önéletrajsként került az olvasó asztalára, a szocialista építész úttörőinek emlékeit tisztelettel őrző utókor elé. (Kosuth Könyvkiadó)

(b. l.)

